

Motion

1977/78:883

av Eva Hjelmström m. fl.
om ökad preventivmedelsforskning

De nyare preventivmedel eller kontraceptiva medel som kommit under 1960- och 1970-talen har inneburit mycket positivt. Kvinnan har därmed fått större rätt till sin egen kropp, men de medlen har också inneburit att oönskade graviditeter förhindrats och att därmed varje barns rätt att vara önskat tryggats. Antalet aborter har under det senaste året gått ner.

Samtidigt är det emellertid uppenbart att alltför litet är känt om medlens verkningar på längre sikt och att alltför litet forskning pågår för utvecklandet av helt ofarliga preventivmedel för såväl kvinnor som män. Den forskning som i dag pågår är nästan uteslutande inriktad på kvinnorna; beträffande männens möjligheter att använda kontraceptiva metoder pågåendast en viss grundforskning.

Statistik över antalet kvinnor som använder p-piller och spiral saknas. Enligt vissa beräkningar skulle p-piller användas av omkring 30 % av kvinnorna i fertil ålder (14–44 år). Beräkningarna, som grundar sig på uppgifter om tillverkning och import av p-piller, är emellertid osäkra. Mellan 15 och 20 % av kvinnorna i fertil ålder använder sig av spiral. Även här är siffrorna osäkra. Sammantaget innebär detta att snart varannan svensk kvinna i de aktuella åldrarna använder sig av endera p-piller eller spiral. Vissa biverkningar har klarlagts, men ännu är alltför litet känt om effekterna på längre sikt.

Ett samband mellan p-pillerförbrukning och tromboemboli samt leverpåverkan finns klarlagt sedan länge, däremot vet man inte hur detta samband är sammansatt. Vidare har under senare år en ökning av antalet amenorréfall eller utebliven menstruation noterats.

Rapporteringen av biverkningar är dock osäker, och allteftersom en biverkan blir känd minskar anmälningsfrekvensen. Många negativa effekter registreras över huvud taget inte alls eller endast i ringa omfattning. Dit hör exempelvis psykisk påverkan av skilda slag, depressioner m. m. Under de allra senaste åren har dessutom hävdats vikten av en kartläggning av biverkningar som har betydelse på längre sikt. Man har därvid pekat på viktökningen och dess effekter, på ämnesomsättningsrubbnings (metaboliska rubbningar), på förekomsten av högt blodtryck (hypertoni). Också beträffande spiralerna har risker framkommit. Menstruationsblödningarna ökar kraftigt, vilket bl. a. kan leda till anemi eller järnbrist. Frekvensen av sepsis, infektioner av skilda slag, ökar liksom risken för utomkvedshavandeskap.

Självfallet måste ovan relaterade biverkningar ställas i relation till de risker

en önskad graviditet eller abort i sig medför, vartill kommer det positiva i den trygghet medlen innebär för kvinnorna genom att de ger dem en större möjlighet att själva bestämma över sin kropp. Att säkrare metoder för kontraception utvecklats är alltså bra, men mer resurser krävs för att kunna garantera också deras ofarlighet och för utvecklandet av nya preventivmedel för såväl kvinnor som män. Detta är också nödvändigt av det skälet att många kvinnor inte kan använda sig av de vanligaste preventivmedlen. Statistik över hur många saknas emellertid också.

En ökad forskning och en grundligare medicinsk undersökning vid forskrivningen av preventivmedlen p-piller och spiral är alltså nödvändiga. Nuvarande rutinmässiga kontroller är helt otillräckliga för att kunna avgöra risken för negativa återverkningar för kvinnan.

Från medicinska forskningsrådet har för budgetåret 1977/78 utdelats anslag om endast 2 295 000 kr. till sådana forskningsprojekt som direkt eller indirekt kan hänföras till preventivmedelsforskning. Anslagen är fördelade på tre huvudområden, nämligen 1) fortplantningens endokrinologi 295 000 kr., 2) reproduktionsforskning 1 035 000 kr. samt 3) projekt som indirekt kan hänföras till preventivmedelsforskning, däribland specialprojekt rörande prostaglandiner 1 000 000 kr.

Också internationellt förekommer självfallet forskning inom detta område på olika nivåer och inom olika vetenskapliga discipliner. Någon egentlig sammanställning över vilken forskning som pågår vare sig i Sverige eller internationellt finns emellertid inte, ej heller någon samordning vare sig i Sverige eller med den internationella forskningen. Forskningen kring preventivmedel kan ses som ett nätverk, där forskarna huvudsakligen håller sig underrättade endast om vad som pågår inom det egna avgränsade området. Många projekt har inte heller kunnat genomföras på grund av brist på resurser.

Med hänvisning till det anförda föreslås*

1. att riksdagen beslutar att under anslaget D 35 *Medicinska forskningsrådet* uppta ytterligare 5 milj. kr. avsedda att utgå för preventivmedelsforskning.
2. att riksdagen hemställer hos regeringen om en utredning angående samordningen av den medicinska forskningen.

Stockholm den 24 januari 1978

EVA HJELMSTRÖM (vpk)

INGA LANTZ (vpk)

LARS-OVE HAGBERG (vpk)

TORE CLAESON (vpk)

* Se även motion 1977/78:884.